

Societat

FEMINISMES

PAULA SOLANAS
BARCELONA

L'escenografia ho explica tot. Per arribar al Women4Tech –el programa de conferències sobre tecnologia i gènere del Mobile World Congress– cal trobar un passadís amagat darrere l'auditori principal. No hi ha un cartell que ho anunciï, però si camines una mica més hi ha una sala il·luminada amb llum rosa que dijes que no va trobar resposta a una pregunta crucial per al sector digital: on són les dones? A l'esdeveniment tecnològic encara no representen ni un de cada quatre visitants, l'objectiu que fa anys que es marquen els organitzadors. Lluny de créixer, en canvi, en aquesta edició el percentatge ha caigut al nivell de fa dos anys. Dels 109.000 congressistes, periodistes i representants de governs que han passat aquesta setmana per la Fira tan sols 25.000 eren dones. És a dir, menys d'un 23%, la mateixa proporció que el 2017.

En els quatre dies de Mobile era més fàcil veure una dona als estands de les operadores i fabricants de mòbils que com a ponent en una conferència. El sexisme ha estat més present que en anteriors edicions del congrés, després que la UGT denunciés en un informe ofertes de feina discriminatòries per contractar hostesses. La Inspecció de Treball ha obert un expedient, encara que la GSMA –l'entitat organitzadora– ha defensat les pràctiques laborals de la fira. “Els meus companys em deien que estaven molt emocionats per venir a Barcelona per les «ties bones»; això és normal?”, es preguntava dijous una directiva tecnològica. Sortint d'una de les primeres xerrades de Women4Tech, una jove lamentava els seients buits de la sala i que els homes presents es poguessin comptar fàcilment: “Si només hi som nosaltres en aquestes coses, de què serveix?”

Les estadístiques puguen o baixen de xifra segons la font, però totes

apunten al mateix: la bretxa de gènere al sector tecnològic encara sembla insalvable. En el sector que promet crear la majoria de feines del futur amb prou feines hi treballen un 20% de dones. En el cas de les posicions de direcció, la representació femenina encara baixa més. “Soc la primera dona en 137 anys d'història que dirigeix aquesta organització; ha passat molt de temps”, reivindicava Doreen Bogdan-Martin, directora de la Unió Internacional de Telecomunicacions, l'ens de les Nacions Unides encarregat de regular aquest sector.

Però, més enllà dels llocs de treball, quines conseqüències té que la tecnologia es desenvolupi amb les dones com a minoria? “L'enfocament que fem ara de la intel·ligència artificial perpetuarà les desigualtats”, defensava Robert LoCascio, el fundador de LivePerson, l'empresa creadora de molts dels xats automàtics que trobem a les pàgines web. Els algoritmes reproduïen els biaixos de qui els programa i, mentre la majoria d'aquests professionals siguin homes, el risc que aquests programes o aplis tinguin comportaments sexistes és alt. “Vam decidir que per als nostres xatbots fariem entrevistes a un grup en proporci-

ons iguals de comercials homes i dones”, deia l'empresari. D'aquesta manera, la companyia es va adonar que elles incorporaven matisos en la tonalitat i la manera de formular les respostes que no aportaven els seus companys. “La millor tecnologia s'ha de construir amb diversitat”, va afirmar LoCascio.

Davant d'aquest debat, els implicats reclamen que per trencar amb la bretxa de gènere tecnològica caldrà començar a les aules. “Hi ha un tema d'autolimitació”, creu Joana Barbany, la directora de Societat Digital de la Generalitat. A partir de cinquè de primària, moltes nenes comencen a perdre l'interès per les matèries tecnològiques, i això fa que després no escullin estudiar aquestes carreres a la universitat. “Hi ha una falta de referents, no veuen cap dona que surti a parlar de tecnologia”, assegura Barbany.

El #MeToo al congrés

Habitualment, les ponències al Women4Tech –que ja porta tres edicions– acostumen a donar un missatge més positiu i optimista al voltant d'aquesta problemàtica. Potser per això va ser una sorpresa quan per primer cop una executiva del sector va atrevir-se a explicar-hi un cas

Presència
Les dones no representen ni el 25% dels visitants del congrés tecnològic

Riscos
Desenvolupar aplis sense perspectiva de gènere pot agreujar el sexisme

d'assetjament sexual. “Mai havia parlat d'això en públic i durant molt de temps m'he preguntat si també era #MeToo”, va arrencar a dalt de l'escenari Mary Clark, la vicepresidenta executiva de producte de la cotitzada americana Synchronoss.

A finals dels 90, treballava per a una empresa de telefonia i feia moltes visites comercials a companyies

Majordomes virtuals: per què els nous assistents també són dones?

NEREIDA CARRILLO
BARCELONA

Amb els llavis molsuts i un barret vermell i bufó, la Irene està disposada a prestar ajuda a tots els usuaris de la web de Renfe que la requereixin. No és l'única dona sense carn ni ossos que se'ns presenta servicial. Els assistents virtuals del segle XXI adopten sovint nom, aparença i veu de dona. Alexa d'Amazon, Siri d'Apple, Cortana de Microsoft, Sara de Correus... La llista és immensa i, si bé en alguns casos i per a alguns idiomes es pot canvi-

ar i triar una veu masculina o un home virtual que ens orienti, tots els gegants tecnològics han escollit per defecte una veu femenina, que avui dia és la més habitual. La tria no és casual; la intel·ligència artificial trasllada a nous contextos vells mites, com el que diu que ells manen i elles obeeixen.

“Els assistents de veu perpetuen el paper de la dona com la persona que t'assisteix i compleix els teus desitjos”, reflexiona la sociòloga i directora de projectes estratègics de l'agència Arena Media, Alejandra Chacón. Aquests aparells són les minyones del segle XXI, i adopten la

identitat i l'aparença d'una dona. Chacón considera perillosa l'associació de la subordinació amb el gènere femení: “Tota l'estona ens referim en termes femenins a la màquina perquè ens graduï la llum, ens encenguï el televisor o ens faci la compra. Ens habituarem a donar ordres en femení. ¿Es podrà fer, doncs, una extensió a les dones de carn i ossos esperant que tinguin aquest comportament?”

Comença a aparèixer una consciència crítica al voltant d'aquest biaix. A Twitter l'etiqueta #Vocesinigualdad va córrer amb èxit amb motiu d'una campanya promoguda per la Confederació Nacional de Dones en Igualtat i l'Associació d'Homes per la Igualtat de Gènere. Reclama que també se'ns auxiliï en mascu-

Una imatge de detall de l'assistent virtual Siri en un telèfon mòbil. GETTY

lí. Malgrat tot, les grans companyies se senten poc al·ludides. La majoria s'escuden en estudis que indiquen que ens agrada ser atesos per veus femenines. Però els experts veuen altres raons rere aquesta tria, com ara els prejudicis masculistes i el fet que aquestes eines estan fetes per i per a homes.

Una indústria masculinitzada

Carme Torras, investigadora de l'Institut de Robòtica i Informàtica Industrial (CSIC-UPC), assenyala: “La tecnologia encara la fan servir molt més els homes que les dones. Aquestes eines s'adrecen preferentment a homes, que troben una veu femenina més agradable”. Chacón afegeix: “Les dones que treballen en la indústria tecnològica encara són

Dossier especial 8-M
Demà expliquem com el feminisme surt a combatre l'extrema dreta i donem veu a supervivents de la violència masclista

d'arreu dels Estats Units. "Vaig anar a veure una constructora i el directiu que em va rebre estava en un tràiler al mig d'un descampat", relatava. Mentre ella li ensenyava els telèfons mòbils del catàleg per als seus enginyers, ell va començar a fer-li insinuacions sexuals. "Estàvem sols al mig del no-res", recordava Clark. Després del bloqueig inicial, la seva

resposta va ser cridar-li l'atenció i marxar del recinte. "Podria haver acabat molt pitjor, però encara ho recordo i té un impacte en el meu dia a dia", lamentava la directiva. L'objectiu del Mobile és que a llarg termini gairebé un de cada tres visitants de la fira sigui dona. El més segur és que el 2020 s'hi tornin a veure més hostesses que directives. —

Participants del Mobile a les instal·lacions de la Fira de Barcelona aquesta setmana.

FRANCESC MELCION

molt poques i els homes desenvolupen la visió de la dona que ells tenen. Per què la indústria ha anat tan de pressa a desenvolupar robots femenins per al sexe? Perquè els desenvolupadors són homes".

A part dels assistents virtuals, els anomenats *robots assistencials* tenen sovint aparença de dona, mentre que, pel que fa als algoritmes, les dues expertes denuncien que sovint les marginades són les dones. Un estudi del 2015 de la Universitat Carnegie Mellon denunciava que Google mostrava més ofertes de feina de llocs executius i ben remunerats als homes que a les dones. "Els programes que aprenen de l'experiència assumeixen els mateixos biaixos que hi ha a la població", explica Torras.

Chacón lamenta que el masclisme dels algoritmes és una cosa "invisible" contra la qual s'ha d'actuar.

Aplaudeix la iniciativa de Google d'anomenar amb colors el seu assistent virtual i posar-hi veus sintètiques. Pel que fa als robots, Torras proposa evitar les similituds amb els éssers vius: "Dotar-los de forma humanoide només està justificat si la tasca que han de fer ho requereix. Altrament, no han de tenir aparença humana sinó de màquines, que és el que són". La científica afegeix que cal una formació més humanista per als qui desenvolupen aquesta tecnologia.

Malgrat algunes iniciatives esperançadores, les expertes subratllen que queda molt per fer i confien que els consumidors facin més pressió. De moment, sovint les companyies s'espolsen les puces. Prova d'això és que, si li preguntem a Siri per què és una dona, respon: "Dubto que tinguem temps per a això". —